

Minder praten Meer doen.

Keuzes voor een nieuwe tijd met
vrijheid, veiligheid en groei

► Liberale waarden en keuze voor Gemeente Noardeast-Fryslân

Noordoost-Friesland verdient een sterke, toekomstgerichte koers. Een regio waar vrijheid, verantwoordelijkheid en ondernemerschap centraal staan. Als VVD Noordoost-Friesland zetten wij ons in voor een samenleving waarin iedereen de ruimte krijgt om het beste uit zichzelf te halen. Of je nu ondernemer bent, student, agrariër, vrijwilliger of zorgverlener — jouw inzet maakt onze regio sterker.

De komende jaren moeten we flink investeren in de leefbaarheid van onze dorpen en steden. Goed en betaalbaar wonen is een basisbehoefte, voor jong en oud. Daarom willen we bouwen: sneller en slimmer, met oog voor verschillende doelgroepen — van starters tot senioren. In nieuwe wijken moet ruimte zijn voor veilige straten, waar voetgangers en kinderen zich vrij kunnen bewegen. En bouwen doen we toekomstbestendig: klimaatadaptief, energiezuinig en met respect voor de omgeving.

Wij geloven in minder regels en meer vertrouwen in mensen. In een overheid die doet wat nodig is, maar niet meer dan dat. In een economie die draait op innovatie en hard werken. In dorpen die leefbaar blijven, ook voor volgende generaties.

Met dit programma presenteren wij onze visie voor een krachtig Noordoost-Friesland. Een regio met lef, waar kansen worden gegrepen en vrijheid gekoesterd wordt. Samen zorgen we voor vooruitgang, zonder onze Friese nuchterheid te verliezen.

Inhoud

Minder praten, meer doen.

Liberaal waarden en keuzes voor Gemeente Noardeast-Fryslân

Inhoud

Ondernemen in Noardeast-Fryslân

- Werkgelegenheid
- Ondernemersklimaat
- Midden- en kleinbedrijf
- Agrarische sector
- Recreatie en toerisme
- Infrastructuur en bereikbaarheid
- Parkeren en bereikbaarheid

Leefbaarheid in Noardeast-Fryslân

- Grondpolitiek
- Bouwaanvragen
- Wonen
- Duurzaamheid
- Leefbaarheid
- Voorzieningen
- Veiligheid
- Natuur en landschap

Zorg en Welzijn in Noardeast-Fryslân

- Werk en inkomen
- Minimabeleid
- Jeugd en gezin
- Jongeren
- Ouderen
- Recreatie en sport
- Onderwijs
- Volksgezondheid
- Zorg
- Wet Maatschappelijke ondersteuning
- Cultuur

Besturen in Noardeast-Fryslân

Openheid

Financieel beleid

Personeel en organisatie

De gemeente intern

De gemeente extern

Interactieve beleidsvorming

Klantgerichtheid

Plaats en taak gemeente

► Ondernemen in Noardeast-Fryslân

Dit is wat we gaan doen om van Noardeast-Fryslân een economie te behouden en te laten groeien:

Alle seinen op groen voor groei: We zorgen voor behoud én uitbreiding van werkgelegenheid. Dat doen we door nauwe samenwerking tussen gemeente, bedrijfsleven en onderwijs. We investeren in bereikbaarheid — ook via openbaar vervoer — zodat bedrijven goed bereikbaar zijn en mensen makkelijk naar hun werk kunnen. Ook zorgen we voor goede huisvesting van arbeidsmigranten, zodat ondernemers kunnen blijven draaien. De haven van Lauwersoog is belangrijk voor werkgelegenheid van onze inwoners; als aandeelhouder draagt de gemeente bij aan verdere ontwikkeling, zolang dit past binnen onze belangen.

Een gemeente die ondernemers ruimte geeft: We creëren een sterk ondernemersklimaat met eenvoudige vestigingsvoorwaarden, snelle procedures en realistische grondprijzen. Ondernemers worden actief betrokken bij beleid dat hen raakt. We investeren in binnenstad en dorpskernen, met behoud van historisch karakter. De gemeente stimuleert werken aan huis, faciliteert winkelveorzieningen en zorgt voor goede bereikbaarheid van bedrijventerreinen. Zo krijgt ondernemen weer lucht.

Krachtige toekomst voor onze agrarische sector: De landbouw is essentieel voor onze economie én voor het platteland. We beschermen hoogwaardige landbouwgrond en geven veehouderij en akkerbouw ruimte om door te ontwikkelen, zodat jonge boeren hun bedrijf kunnen voortzetten. De gemeente ondersteunt initiatieven rondom klimaat, waterkwaliteit en biodiversiteit. Het gebiedsproces bij Anjum is hiervan een sterk voorbeeld; samenwerken van onderop blijft onze lijn. Agrariërs krijgen bovendien ruimte om seizoenarbeiders te huisvesten. Ook recreatie, toerisme en energietransitie moeten goed samengaan met agrarische activiteiten. Het buitendijks gebied blijft zorgvuldig beschermd vanwege de natuurwaarde en biodiversiteit.

Bereikbaarheid op orde: Een goed onderhouden wegennet is cruciaal voor leefbaarheid en economie. Daarom investeren we in onderhoud en slimme inrichting van wegen. Verkeersveiligheid staat centraal, maar nieuwe beperkingen leggen we alleen op wanneer deze echt nodig zijn. Bij drempels en remmende maatregelen houden we rekening met landbouw-, vrachtverkeer en hulpdiensten. Belangrijke projecten blijven onder andere:

- Rondweg Wânswert
- Haak om Kollum
- Westelijke rondweg Dokkum

Werkgelegenheid

Werk is van groot belang voor de mens en de samenleving. Werk zorgt voor contact met andere mensen. Werk leidt tot zelfstandigheid en eigenwaarde. Wie werkt, investeert in zichzelf en draagt zijn steentje bij aan de toekomst van onze samenleving. Voor de VVD heeft het terugdringen van de werkloosheid een hoge prioriteit. Aan het sociaaleconomisch beleid van de gemeente moet een nauwe samenwerking met het bedrijfsleven en onderwijs ten grondslag liggen. Voor het behoud van bestaande werkgelegenheid en het scheppen van nieuwe werkgelegenheid, achten wij het van groot belang dat er wordt gezorgd voor een goede infrastructuur en bereikbaarheid; ook met het openbaar vervoer. Tevens faciliteren van het huisvesten van arbeidsmigranten.

Hoewel de haven Lauwersoog buiten onze gemeentegrens ligt levert de haven veel werkgelegenheid op voor onze inwoners. Ook de gemeente dient als aandeelhouder bij te dragen aan de groei van de haven van Lauwersoog. Het aandeelhouderschap in de haven Lauwersoog is geen must.

Ondernemersklimaat

Een aantrekkelijk ondernemersklimaat kenmerkt zich door duurzaam ingerichte bedrijventerreinen, adequate winkelveorzieningen en een goede bereikbaarheid. De gemeente kan en moet hier een stimulerende rol spelen door het creëren van eenvoudige vestigingsvoorwaarden, mogelijkheden werken aan huis, aantrekkelijke grondprijzen, snelle afhandeling van aanvragen en een proactieve opstelling. De VVD vindt bovendien dat de ondernemers in de gemeente nadrukkelijk moeten worden betrokken bij beleid dat hen aangaat.

Het is en blijft voor de VVD belangrijk te investeren in de binnenstad en dorpskernen. De binnenstad en dorpskernen zijn uniek in hun soort en dient zijn historische karakter te behouden.

Midden- en kleinbedrijf

Het midden- en kleinbedrijf is een zeer belangrijke, zo niet de belangrijkste motor voor de werkgelegenheid. Het beleid dat verschillende overheden voeren ten aanzien van het midden- en kleinbedrijf dient goed op elkaar afgestemd te worden. De gemeente moet daartoe zo nodig zelf initiatieven ontplooiën. Voor de leefbaarheid in de gemeente en het goed functioneren van winkels, kantoren etc. is het van belang dat zij goed bereikbaar zijn. De inrichting van locaties voor winkels, kantoren en cafés moet flexibel zijn. De gemeente zal eveneens flexibel moeten zijn ten aanzien van openingstijden van horecabedrijven; de sluitingstijden worden in principe door de horecaondernemer zelf vastgesteld. De gemeenteraad zal de mogelijkheden die de winkeltijdenwet biedt, benutten door een zo ruim mogelijk kader te scheppen ten behoeve van de invulling door de middenstand. In het licht van de verruimde aandacht voor het lokaal economisch welzijn ziet de VVD de rol van de gemeente ten aanzien van het midden- en kleinbedrijf dan ook als verdergaand dan alleen voorwaardenscheppend. In nauw overleg met het bedrijfsleven gebruikt de gemeente alle ruimte die rijks- en provinciale beleidskaders laten om een integraal beleid te voeren. Dit beleid zal vooral ook stimulerend en adviserend van aard zijn en toegesneden op de lokale wensen, potenties en beperkingen. In dat kader moeten diverse instrumenten stelselmatig op hun waarde worden getoetst. Te noemen vallen soepel vergunningenbeleid ten aanzien van bepaalde branches/zones, tariefdifferentiaties etc. De gemeente zal trachten de voorwaarden te scheppen waaronder bedrijven onderling komen tot afstemming en wellicht tot afspraken die op de langere termijn een gezond en evenwichtig economisch klimaat waarborgen. De VVD vindt het belangrijk verdere ruimte te geven aan ontwikkeling van de industrieterreinen in Hallum, Kollum, Kollumerzwaag, Oosternijkerk en Dokkum. Ontwikkeling van industriegebieden bij andere dorpen moet mogelijk blijven.

Agrarische sector

De landbouw is een belangrijke sector in onze lokale economie maar ook een belangrijke pijler voor een goede plattelandsontwikkeling. Van onze beroepsbevolking is 1 op de 6 mensen werkzaam in de agrofoodsector.

Bij het formuleren van beleid, bijvoorbeeld bij bestemmingsplannen voor het buitengebied moeten de specifieke belangen van de agrarische sector gewaarborgd worden. In onze gemeente ligt veel kwalitatief hoogwaardige landbouwgrond, die voor meerdere teelten geschikt is en daar moeten we zuinig op zijn. Behoud en doorontwikkeling van de veehouderij en akkerbouwsector dient volop kansen te krijgen zodat ook onze jonge boeren het bedrijf van hun ouders kunnen voortzetten. Belangrijke thema's nu en naar de toekomst zijn klimaatadaptatie, water(kwaliteit)en biodiversiteit. De gemeente moet de sector daar waar mogelijk actief in ondersteunen. Belangrijk daarbij is dat je het met elkaar doet van onderop. Het gebiedsproces Dongeradiel, rondom het gaswingebied bij Anjum is daar een mooi voorbeeld van en verdient blijvende steun.

Activiteiten van agrariërs moeten wel kunnen worden gecombineerd met recreatie en toerisme. Initiatieven in deze leven een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid. Daarnaast levert de sector een steeds grotere bijdrage aan de energie transitie. Voorbeelden daarvan zijn kleine windmolens en zonnepanelen (niet op land).

Het buitendijks gebied, qua oppervlakte ca. 4.000 ha, is een uniek stuk natuurgebied in onze gemeente. Met dit gebied moeten wij zorgvuldig omgaan. Het gebied kenmerkt zich door zeer extensieve landbouw met veel aandacht voor weidevogels en biodiversiteit.

Agrarische ondernemers krijgen de ruimte om seizoenarbeiders te huisvesten. Dat is goed voor de ondernemer en beperkt overlast. Dit geldt ook voor andere sectoren, zoals seizoentoerisme en de maakindustrie (Bijvoorbeeld in de metaalindustrie en bouw).

Recreatie en toerisme

Toerisme en recreatie zijn een belangrijke bron van werkgelegenheid binnen onze gemeente. De afgelopen jaren is er vooral ingezet op samenwerking en kleinschalige recreatie. Het aanbod van kamperen en recreatiewoningen is volgens de VVD een goede ontwikkeling waar de gemeente dan ook planologisch ruimte voor moet bieden. Bijkomend voordeel is dat hierdoor het toeristische seizoen het jaar rond wordt, waarvan ook de plaatselijke middenstand kan profiteren. Een bloeiend aanbod van horeca, voet -, fiets- en ruitersporen en evenementen komt daarbij zeker ook ten goede aan onze eigen inwoners. Niets is heerlijker dan dicht bij huis te kunnen ontspannen en recreëren. Regelgeving moet erop gericht zijn om evenementen mogelijk te maken. De ontwikkeling van camperplaatsen en TOP's verdient een bredere uitrol. Een TOP is een startpunt waar recreanten de auto kunnen parkeren om van daaruit heerlijk te fietsen of te wandelen. Een TOP biedt informatie over de fiets- en wandelroutes ter plaatse en er is horeca in de buurt. De (bewegwijzerde) routes laten de recreant kennismaken met de mooiste plekjes in onze regio. De startpunten zijn te herkennen aan markante constructies bij een parkeerplaats. Een volgende stap is het bevaarbaar maken van dorpsvaarten, zoals de Paesens. Onze gemeente heeft een netwerk van kleinschalige voorzieningen, zoals kamperen bij de boer, bed & breakfast en een goed aanbod van horeca en dag attracties. De samenwerking tussen deze bedrijven is de afgelopen periode goed op gang gekomen en kan nog verder gestimuleerd worden.

De recreatieve mogelijkheden van de waddenkust moeten worden versterkt en makkelijker planologisch inpasbaar gemaakt worden, denk onder anderen aan de Sence of place projecten. Op het gebied van defensie, blijven we de ontwikkelingen nauwlettend volgen.

We zouden willen pleiten voor meer openbare toiletten.

De ingediende motie over het beschikbaar maken van goede, beveiligde fietsenstallingen willen wij uitgevoerd zien.

Infrastructuur en bereikbaarheid

Het wegennet in onze gemeente dient op een aanvaardbaar niveau te blijven, zodat de stad Dokkum en de dorpen ook goed bereikbaar blijven. De VVD vindt dan ook dat we ons wegennet goed moeten beheren en onderhouden. Het onderhouden en soms herinrichten van deze wegen is een kostbare maar ook noodzakelijke taak. De verkeersveiligheid en het gebruik dienen op elkaar afgestemd zijn. Voor een goede en vlotte doorstroming van het verkeer dient bij het toewijzen van een 60 kilometerzone gekeken te worden of dit werkelijk de verkeersveiligheid bevordert. Dit om te voorkomen dat niet noodzakelijke belemmeringen voor het verkeer worden opgeworpen. Ook dient bij het aanleggen van verkeer remmende maatregelen naast de verkeersveiligheid te worden gekeken naar hinder voor het landbouw-, vrachtverkeer en hulpdiensten.

Projecten die voor de VVD van belang zijn in het kader van bereikbaarheid de rondweg om Wanswert, Haak om Kollum en de Westelijke rondweg van Dokkum.

Parkeren en bereikbaarheid

In de binnenstad dient een goede balans te zijn tussen de parkeertarieven en doorstroming van verkeer. Parkeertarieven moeten niet onnodig hoog zijn. Dit kan een negatief effect hebben op het aantal bezoekers van de binnenstad. De VVD is niet tegen een autoluwe binnenstad. Voor ons staat dit niet haaks op de mogelijkheid van parkeren in de binnenstad, zoals bijvoorbeeld op "De Markt". De binnenstad van Dokkum moet bereikbaar blijven. De VVD is voorstander om het huidige parkeerbeleid te continueren (tot 11.00 uur en buiten de binnenstad gratis). Aanpassing van het parkeerbeleid dient altijd in overleg met de winkeliers en bewoners van de binnenstad plaats te vinden. De VVD streeft naar invulling van meer randparkeerplaatsen, waarbij ook voldoende laadpalen worden geplaatst.

► Leefbaarheid in Noardeast-Fryslân

Dit is we gaan doen om van Noardeast-Fryslân een fijne, veilige en toekomstige plek te maken:

Snelle en duidelijke bouwaanvragen: Bouwaanvragen moeten snel, helder en effectief worden afgehandeld. De VVD vindt dat de gemeentelijke doorlooptijd beter kan en moet. Korte wachttijden en duidelijke communicatie zorgen ervoor dat inwoners en ondernemers plannen vlot kunnen uitvoeren.

Wonen met ruimte voor eigen keuzes: Inwoners bepalen in principe zelf hoe en waar ze willen wonen — zolang dit binnen de ruimtelijke kaders past. De gemeente zorgt daarom voor duidelijke regels, die tegelijk flexibel genoeg zijn om aan te passen wanneer nieuwe inzichten dat vragen. Kleinschalige woonprojecten worden eerlijk en per situatie beoordeeld.

We zetten extra in op starterswoningen in kleine kernen, zodat jonge mensen in hun eigen dorp kunnen blijven wonen. Het welstandsbeleid blijft ruim: inwoners krijgen maximale vrijheid om hun woning te bouwen of aan te passen.

Daarnaast stimuleren we nieuwe woonvormen zoals tiny houses en kangoeroewoningen. Zo helpen we starters vooruit en maken we het mogelijk dat ouderen dichtbij familie kunnen blijven wonen. In veel dorpen mag er gerust “een straatje meer” komen om aan de woonvraag te voldoen.

Veiligheid op één, voor iedereen: Iedereen moet zich veilig voelen — thuis, op straat en op het werk. De gemeente draagt hieraan bij door wijken en bedrijventerreinen veilig in te richten én door te benadrukken dat veiligheid een gezamenlijke verantwoordelijkheid is.

We stimuleren alertheid en het melden van verdachte situaties. Daarnaast verdient rampenbestrijding meer aandacht en middelen. Oefening, uitrusting en opleiding van brandweer-, geneeskundig en ondersteunend personeel moeten op peil zijn. Ook moet overal voldoende bluswater beschikbaar blijven.

Grondpolitiek

De gemeente heeft door aankoop en of het eventueel in bezit houden van grond een goed instrument in handen om verschillende belangen af te wegen en of veilig te stellen. Na de verwezenlijking van een ruimtelijke bestemming zal moeten worden bepaald of de gronden in gemeentelijk bezit behoren te blijven. Het gemeentelijk eigendom is onbetwist indien dit bijvoorbeeld openbare ruimten betreft zoals parken, straten, openbaar groen en speelterreinen voor kinderen. Gezien de huidige en toekomstige economische ontwikkelingen is een strakke regie op de strategische grondvoorraad een voorwaarde.

Bouwaanvragen

De behandeling van bouwaanvragen moet een zo kort mogelijke doorlooptijd kennen. De VVD vindt dat dit sterk kan worden verbeterd.

Wonen

Mensen bepalen in beginsel zelf waar en hoe ze willen wonen, mits deze initiatieven passen binnen de kaders van de bestemming. Het is aan de gemeente om hiervoor heldere, eenduidige kaders te scheppen. Deze kaders zijn niet in steen gehouwen en zijn op basis van voortschrijdend inzicht aanpasbaar zonder de rechtszekerheid hierbij aan te tasten. De nieuwe omgevingswet biedt hiertoe straks de mogelijkheden. Kleinschalige lokale projecten worden op hun merites beoordeeld.

Huisvestingsmogelijkheden (starterswoningen) voor jonge mensen in de kleinere kernen is wat ons betreft een aandachtspunt. Het gemeentelijke welstandsbeleid laat de inwoners zo veel mogelijk vrij bij de bouw en aanpassing van hun woning. Gemeentelijke voorschriften beperken zich tot hoofdlijnen.

De gemeente gaat aan de slag met creatieve, nieuwe woonvormen zoals tiny houses en kangoeroewoningen. Zo helpen we starters op weg en kunnen ouderen in een vertrouwde omgeving bij hun kinderen kunnen blijven wonen. De VVD pleit ervoor om in de dorpen een straatje meer aan te leggen.

Duurzaamheid

Duurzaam bouwen wordt toegejuicht. Duurzame ambities van de gemeente zelf moeten op dusdani-ge wijze worden ingevuld dat dit zoveel mogelijk budgettair neutraal verloopt. Circulair bouwen en de wijk klimaat adaptief, aandacht voor groen en veiligheid voor fietsers en voetgangers. De VVD is voor goede en eerlijke voorlichting over mogelijkheden van opwekken van duurzame energie. Elke vorm van opwekking van duurzame energie is en blijft maatwerk.

Leefbaarheid

Een leven lang fijn wonen in Noardeast-Fryslân, voor nu en in de toekomst. Al onze dorpen hebben een eigen identiteit, dat willen we behouden. Voor een actief dorpsleven is het van belang dat alle leeftijdsgroepen aanwezig zijn en mee kunnen doen in het dorp. Goed functionerende dorpsbelangen kunnen de leefbaarheid versterken. De VVD wil hen en het verenigingsleven actief stimuleren. Kinderen moeten een goede plek hebben om op te groeien, waarna ze als jongeren moeten kunnen kiezen uit een breed aanbod van onderwijs. Zo creëer je de mogelijkheid tot vestiging in eigen dorp.

Voorzieningen

Onze gemeente kent een groot aanbod van voorzieningen. Dit is zeker belangrijk voor de regiofunctie die wij hebben. Als VVD dienen wij ons te blijven richten op de zorg voor ouderen. Ook op dorpen dienen voldoende mogelijkheden te zijn die de zorg versterken, zodat ook ouderen in hun eigen dorp kunnen blijven wonen. Dit is ook met name belangrijk voor de leefbaarheid van de dorpen. De gemeente dient meer dan nu hierin te faciliteren. Wij zijn overtuigd van het nut van dorpshuizen als ontmoetingsplaats voor de bewoners van een dorp. Er zal goed moeten worden gekeken naar manieren van communicatie met de dorpen c.q. dorpsbelangen in onze uitgestrekte gemeente. Daarbij is het belangrijk om in de gemeente met steunpunten te werken waarbij deze steunpunten als frontoffice moeten worden ingericht. Waarbij de mogelijkheid wordt gecreëerd om voor bepaalde diensten spreekuren in te stellen.

Veiligheid

Uitgangspunt voor de VVD is dat de burger zich in zijn woning, op straat, of elders veilig moet voelen. De gemeente moet met haar beleid deze veiligheid bieden; zij doet dit door in de eerste plaats te zorgen voor een goede inrichting van de woon- en werkomgeving. Daarnaast moet zij het idee bevorderen dat orde en veiligheid voor iedereen van belang is. Bij bestrijding van criminaliteit is medewerking van de bevolking van groot belang. Het vroegtijdig melden bij de politie van verdachte zaken is uiterst belangrijk. Het beleid met betrekking tot openbare veiligheid verdient de volle aandacht. De VVD vindt dat de rampenbestrijding meer aandacht en middelen moet krijgen. Oefening, preventie, uitrusting en opleiding van brandweer, geneeskundig- en aanverwant personeel dient ondersteund te worden. De VVD is van mening dat de aanwezigheid van voldoende bluswater beschikbaar moet zijn.

Natuur en landschap

De natuur en het landschap in onze regio zijn uniek. Het rustige en open karakter biedt goede mogelijkheden voor mens en dier om hier gezond te kunnen leven. We dienen ervoor te zorgen dat deze prachtige natuur behouden blijft. Wel kan er ruimte worden geboden voor kleinschalige ontwikkelingen, maar deze dienen dan zo veel mogelijk plaats te vinden bij bestaande bebouwing en landschappelijk inpasbaar worden gemaakt. Een gedegen plan dient onderdeel te zijn van de vergunningaanvraag.

► Zorg en welzijn in Noardeast-Fryslân

Dit is we gaan doen om zorg, welzijn en kansen in Noardeast-Fryslân te versterken

Zorg en ondersteuning die past bij de vraag van inwoners: We maken de overstap van aanbod- naar vraaggericht werken en onderzoeken regelmatig welke zorg inwoners echt nodig hebben. De gemeente coördineert samenhang tussen zorg, wonen, jeugd, veiligheid en preventie. Ondersteuning is gericht op effectiviteit en maatwerk.

Minimabeleid dat mensen vooruithelpt: Bijstand is tijdelijk en gericht op actief blijven en terugkeren naar werk. Minimabeleid voorkomt sociaal isolement, maar mag geen arbeidsvalkuil veroorzaken. Kinderen uit minima-gezinnen krijgen steun om mee te doen aan sport en cultuur.

Jongeren binden en terughalen naar de regio: Er komen meer betaalbare woningen en betere aansluiting tussen onderwijs en lokale bedrijven. Jongeren leren vroeg welke banen hier beschikbaar zijn. Ook hoger opgeleiden moeten kunnen terugkeren in een kansrijke regio.

Onderwijs dat talent versterkt: Kinderen moeten dichtbij huis goed onderwijs krijgen dat gelijke kansen biedt. Schoolbesturen werken samen om achterstanden te voorkomen en uitval te verminderen. Schoolgebouwen kunnen waar mogelijk ook voor maatschappelijke activiteiten worden gebruikt.

Werk en politiek

Maatschappelijke dienstverlening vraagt van de gemeente een goede coördinatie, omdat er raakvlakken bestaan op verschillende beleidsterreinen zoals volkshuisvesting, ouderenzorg, verslavingszorg, openbare orde, jongerenbeleid, preventie en bestrijding van vandalisme, emancipatie en zorg. Door de veranderingen in de samenleving (wijzigende leefvormen, perioden met en zonder werk) verandert het beroep op de overheid. De aanbodmarkt moet daarom worden omgezet in een vraagmarkt. Daartoe moet periodiek onderzoek plaatsvinden naar de behoefte van burgers aan professionele zorg en vrijwilligerszorg. Uitgaande van dit onderzoek bepaalt de gemeente of subsidiëring wordt verstrekt.

Minimabeleid

De VVD vindt dat begeleiding van mensen, die om welke reden dan ook een beroep moeten doen op een bijstandsuitkering, vooral gericht moet zijn op het actief blijven en het overbruggen van de afstand tot de arbeidsmarkt. Uitgangspunt in de wet werk en bijstand is dat eenieder in zijn of haar eigen inkomen voorziet. Mocht dit niet mogelijk zijn dat moet de gemeente de randvoorwaarden scheppen voor een adequate ondersteuning. Het minimabeleid moet niet een beperking, de zogenaamde "armoedeval", zijn voor het vinden van werk. Het is bedoeld voor het voorkomen van sociaal isolement en mag volgens de VVD ook als zodanig getoetst worden.

In onze gemeente moet er blijvend aandacht zijn voor de groep kwetsbare mensen in onze samenleving en de ouderen. Ondersteuning voor de kinderen van de minima om aan sport of cultuur te kunnen meedoen is tevens van belang. Lokaal maatwerk is essentieel voor een goede werking van de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) en de transitie jeugdzorg. Wij gaan daarbij niet uit van de vraag "Waar heb ik recht op" maar "Wat heb ik nodig om mee te kunnen doen".

Jeugd en gezin

Liberaal beleid gaat uit van optimale ontplooiingskansen. Juist daarom zullen jongeren goed moeten worden toegerust voor hun toekomstige taken en verantwoordelijkheden in de samenleving. Dit gegeven, samen met de specifieke behoeften van jongeren zelf, maakt een apart beleid noodzakelijk dat zich richt op alle jongeren. Extra aandacht is nodig voor jongeren in achterstandssituaties. Het integrale jongerenbeleid moet vorm krijgen in vele sectoren, bijvoorbeeld werkgelegenheid, volkshuisvesting, verkeer, cultuur, sport, recreatie en maatschappelijke organisaties. Belangrijk daarbij is dat maatregelen op diverse beleidsterreinen óók zullen moeten worden getoetst op hun effecten. Jongeren hebben als zij zelf volwassen worden in toenemende mate behoefte aan zelfstandigheid. Als starters op de woningmarkt verlangen zij goede en betaalbare woonruimte. De gemeente moet daarmee rekening houden bij haar volkshuisvestingsbeleid -jongeren en vooral de schoolgaande jeugd, behorende tot de meest kwetsbare verkeersdeelnemers. Bij de aanleg van fietspaden moet dan ook niet alleen gedacht worden aan het recreatieve belang daarvan, maar vooral ook aan de verkeersveiligheid van de schoolgaande jeugd. Passieve, maar vooral actieve deelname aan cultuur, sport, recreatie en maatschappelijke organisaties wordt door de gemeente bevorderd door speciale maatregelen, die drempelverlagend werken in het gebruik van accommodaties. Voor jongeren dient de gemeente steun te verlenen aan speciaal op hun gerichte projecten.

Ook jongerenverenigingen en clubactiviteiten voor jongeren krijgen steun. De trends in de jongerenwereld veranderen snel. Door middel van een actueel jongerenbeleid kan daarmee rekening worden gehouden. Het is voor de VVD vanzelfsprekend dat bij het voorbereiden en uitvoeren van jongerenbeleid de jongeren zelf worden betrokken.

In het kader van het jongerenbeleid wordt in de voorlichting ook aandacht besteed aan de verantwoordelijkheid van ouders/opvoeders zelf voor de opvoeding en gedrag van hun kinderen. Initiatieven om ouders te helpen bij hun opvoedingstaak worden gestimuleerd.

In het jongerenbeleid wordt aandacht geschonken aan activiteiten op veel beleidsterreinen. Daarbij moet gedacht worden aan onderwerpen, zoals voldoende speelmogelijkheden of ontmoetingsplekken voor jeugdigen, handhaving van de leerplicht, voldoende activiteiten in jeugdcentra, hulpverlening in achterstandssituaties. Aan sportstimulering zal meer aandacht moeten worden besteed.

Jongeren

Voor jongeren willen we passende en betaalbare huisvesting, een goede opleiding en kans op werk bij de bedrijven in onze omgeving. Bedrijven en jongeren moeten elkaar al tijdens de schoolperiode leren kennen, opdat de schoolverlater bewust is van het type werk in deze omgeving en de ondernemer meewerkt aan een goede opleiding, zodat er direct van school door kan worden gestroomd naar een baan (niet nog iemand opleiden na de opleiding omdat dit niet op elkaar aansluit). Voor weggetrokken jonge mensen lijkt het me interessant om terug te komen in dit gebied opdat de hoger opgeleiden na universitaire studie in onze bedrijven tegenwoordig WEL een baan kunnen krijgen én zo de regio vooruithelpen.

Ouderen

De VVD steunt ouderen in hun streven naar een zo lang mogelijke zelfstandigheid. Een aangepast hulp- en voorzieningenaanbod maakt een geleidelijke overgang van zelfstandigheid naar verdergaande verzorging mogelijk. Aan de gewijzigde en tegelijkertijd toenemende zorgbehoefte moet worden tegemoetgekomen terwijl de kosten beheersbaar blijven. Uitgangspunt van het beleid moet zijn: de professionele zorg bieden die noodzakelijk is. Het ouderenbeleid op de verschillende terreinen dient duidelijk te worden ondersteund. Aan de infrastructuur worden door ouderen bijzondere eisen gesteld, de ligging van woningen ten opzichte van winkels, openbaar vervoer groenvoorzieningen en zorgvoorzieningen is van groot belang voor het handhaven van de zelfstandigheid. Tevens moeten zij actief kunnen blijven deelnemen aan het sociale leven. Openbare gebouwen, recreatie, sport- en groenvoorzieningen dienen toegankelijk en bruikbaar te zijn voor ouderen. Het aanbrengen van liften, ringleidingen voor slechthorenden en aangepaste toiletten wordt gestimuleerd. De toegang tot zorg is een taak van de gemeente, de zorgverlening een taak van de instellingen. Tussen de gemeenten en zorgverlenende instellingen dient structureel overleg te worden gevoerd over ouderenbeleid. Het lokale bestuur vervult hierbij een stimulerende rol. Coördinatie van zorg verdient veel aandacht. Voorkomen moet worden, dat vele instanties die zich met zorg voor ouderen bezighouden, langs elkaar heen werken of dubbel werk doen.

Recreatie en sport

De nog steeds toenemende vrije tijd en het groeiend besef van het nut van sportbeoefening voor het welzijn van de mens hebben tot gevolg gehad dat de sportactiviteiten in de toekomst verder zullen toenemen. Hetzelfde geldt voor het bijwonen van sportmanifestaties als een vorm van recreatie. Veranderingen in de wijze waarop sporten worden beoefend, hebben tot gevolg dat de behoefte aan sportvoorzieningen - naar aard en plaats - ook aan veranderingen onderhevig zijn. Sportdeelname door jongeren kan door middel van gerichte projecten worden gestimuleerd. Vroegtijdige kennismaking op school met de lokale sportverenigingen is daarvan een goed voorbeeld. Het verenigingsleven moet zo onafhankelijk mogelijk van de overheid kunnen functioneren. Dat onder meer door het beschikbaar stellen van voorzieningen, zoveel mogelijk tegen kostprijs. Sportkantines hebben een belangrijke sociale functie. Zij vormen voor verenigingen vaak een belangrijke bron van inkomsten. De gemeente moet een soepel beleid voeren, maar excessen voorkomen door duidelijke regels te stellen zodat sportkantines worden gebruikt in directe relatie tot de sport. Het clusteren van sportactiviteiten kent een hoge mate van natuurlijk verloop. De gemeente dient hierin ook het algemeen belang te vertegenwoordigen door actief met sportverenigingen in overleg aan te gaan.

Zorg

Naast de inzet op werkgelegenheid in de toeristische sector is ook investeren in de werkgelegenheid in de zorg een belangrijke pijler. De bevolking vergrijsst en de regio ontgroent. Er moet ingespeeld worden op huidige en toekomstige vraag naar zorg. Er dient samengewerkt te worden met de diverse instanties die zich hiermee bezighouden. Behoud van de Sionsberg is van groot belang voor de regio. Het gemeentebestuur zal al het nodige ondernemen om dit, binnen haar mogelijkheden, te bewerkstelligen.

Onderwijs

Opgroeïende kinderen moeten in Noardeast-Fryslân de kans krijgen hun talenten te ontwikkelen en te benutten. Dit begint vaak op school. Het onderwijs moet gericht zijn op het bieden van gelijke kansen en tevens ruimte bieden aan talenten van leerlingen. Omdat opvoeding en educatie in elkaars verlengde liggen, vinden wij het belangrijk dat ouders bij de school worden betrokken. De vrijwillige inzet van ouders bij bijvoorbeeld het organiseren van activiteiten is van onschatbare waarde. Basisvoorzieningen als scholen moeten goed gespreid zijn over de gemeente. Vooral in ons landelijk gebied, met zijn vele kernen en buurtschappen, vervullen de scholen een belangrijke functie. Naar de mening van de VVD moeten onderwijs en vorming leiden tot mondige burgers, die zich kunnen ontplooien tot zelfstandige, vrije burgers, die het eigen leven richting kunnen geven en zich een plaats kunnen verwerven in onze maatschappij. De gemeente heeft als lokale overheid de taak te zorgen voor een gedifferentieerd onderwijsaanbod. Om deze taak goed te kunnen vervullen moet samenwerking tussen de schoolbesturen worden geïnitieerd en gestimuleerd. Extra aandacht dient te worden besteed aan het achterstandsbeleid en de aanpak van bestrijding van voortijdig schoolverlaten. Ook hier geldt dat samenwerking tussen de schoolbesturen van het openbaar en bijzonder onderwijs van groot belang is. In het onderwijs aan anderstalige leerlingen moet van de VVD de Nederlandse taal hoge prioriteit krijgen. Veel aandacht behoort er ook te zijn voor kennis van de Nederlandse samenleving.

Door hun centrale ligging kunnen scholen in een buurt een belangrijke wijkfunctie vervullen. Waar mogelijk dienen schoolgebouwen te worden benut voor culturele en maatschappelijke activiteiten in de wijk. Integratie van scholen in hun buurten bevordert de sociale controle. Extra aandacht zal moeten worden gegeven aan de mogelijkheden om beroepsonderwijs te kunnen blijven volgen in de regio.

Volksgezondheid

De VVD is van mening dat een gezond leefmilieu voorwaarde is voor het welzijn en de ontplooiing van de mens. Het milieu is niet alleen nu belangrijk, maar moet ook in stand gehouden worden voor toekomstige generaties. Milieubeleid heeft pas kans van slagen indien het steunt op de actieve medewerking van individuele burgers, bedrijven en instellingen. De gemeente heeft hierbij niet alleen de rol van voorlichter maar ook een rol als voorbeeld voor de bevolking. De VVD vindt het daarom ook van belang dat er in het beleid van de gemeente continu gedacht wordt in termen van duurzaamheid. Vergunningverlening ten aanzien van ruimtelijke ordening, welstand, bouwregelgeving en milieubeheer moet zoveel mogelijk gelijktijdig en met elkaar in samenhang geschieden. De VVD is voor een open overleg over het beheer van het oppervlaktewater met water- en zuiveringsschappen. Het eerste doel vormt hierbij de doelmatigheid van het watermilieubeheer. In overleg tussen de gemeente en het betrokken water- of zuiveringsschap moet er een afweging plaatsvinden tussen de te nemen maatregelen, het milieurendement en de kosten. Bodemsanering dient in overeenstemming te zijn met de (beoogde) bestemming van de grond. Niet ieder terrein behoeft voor een multifunctioneel gebruik geschikt te zijn. Bij gespreide verontreinigingen, die geen gevaar voor de volksgezondheid opleveren, is de VVD voor sanering door middel van het aanbrengen van een schone leeflaag. De VVD is tegenstander van het opslaan van radioactief afval in onze gemeente.

Wet Maatschappelijke ondersteuning

De gemeente dient de integratie van chronisch zieken en gehandicapten in de samenleving te bevorderen door het tot stand brengen van overleg tussen de gehandicaptenorganisaties op gemeentelijk niveau; het toezien op de aanwezigheid van voorzieningen voor de toegankelijkheid van openbare gebouwen voor gehandicapten. Het toezien op de toegankelijkheid van recreatieve voorzieningen waaronder groenvoorzieningen; het bevorderen van de bouw van aangepaste of later met weinig kosten aan te passen woningen; een actief personeelsbeleid wat betreft het opnemen van gehandicapten in gemeentelijke dienst.

Cultuur

Cultuur is essentieel voor de ontwikkeling van elk mens. Het cultuurbeleid moet, in samenspraak met de inwoners, een klimaat scheppen waarin een breed en kwalitatief cultureel leven kan gedijen. De gemeente heeft hierin een faciliterende rol en bemoeit zich niet met de inhoud van kunst en cultuur. Uitgangspunt voor de VVD is het culturele ondernemerschap. Instellingen dienen niet louter afhankelijk te zijn van overheidssubsidies.

► Besturen in Noardeast-Fryslân

Dit gaan we doen om Noardeast-Fryslân open, financieel gezond en dienstbaar te besturen:

Open en betrokken bestuur: We willen dat inwoners vroeg worden betrokken bij plannen die hen raken. Raadgevende referenda zijn mogelijk bij onderwerpen waar de gemeenteraad zelf over beslist. De VVD verkleint actief de kloof tussen inwoners en politiek door zichtbaar en bereikbaar te zijn in dorpen en wijken.

Gezond en verantwoord financieel beleid: We houden de begroting op orde met realistische meerjarenplannen, duidelijke rapportages en gezonde reserves. Lastenverhoging zien we als uiterste middel, ook in crisistijd. Wanneer rijkstaken worden gedecentraliseerd, moet Den Haag voldoende middelen meeleveren; anders maken we keuzes, waarbij wettelijke taken altijd voorrang krijgen.

Sterk bestuur binnen heldere democratische grenzen: We willen een college met een werkbare meerderheid en bijdragen van alle democratische fracties aan het programma. Racistische of fascistische partijen sluiten we uit van samenwerking. Delegatie en mandatering worden gestimuleerd, mét goede informatievoorziening aan de raad.

Minder regels, meer doen: De gemeente moet zoeken naar wat wél kan in plaats van wat niet kan. Regels moeten uitvoerbaar, handhaafbaar en zo beperkt mogelijk zijn. Minder bureaucratie betekent meer vrijheid voor inwoners en ondernemers.

Klantgerichte gemeente die luistert: De gemeente is er voor de inwoners, niet andersom. We verbeteren communicatie, geven duidelijkere voorlichting en luisteren beter naar signalen uit de samenleving. Processen worden ingericht om burgers te helpen, niet om hen te hinderen.

Openheid

Voor de VVD is openheid van zaken van groot belang. Wij zijn van mening dat beleidsplannen die diep ingrijpen in bestaande situaties soms al voordat zij helemaal afgerond zijn in de inspraak gebracht moeten worden. De VVD is voorstander van raadgevende referenda. Deze referenda betreffen uiteraard alleen zaken waarover de gemeenteraad zelfstandig kan beslissen. De VVD staat open voor contacten met individuele burgers of groepen. Bezoeken aan wijken of dorpen, discussies met het gemeentebestuur of de VVD-fractie, en het vergaderen op locatie, zijn voor ons allemaal voorbeelden van het gewenste directe contact tussen burgers en hun politieke vertegenwoordigers. De VVD is van mening dat de politiek verantwoordelijk is voor het dichten van de kloof die er ontstaan is tussen de politiek en de burgers.

Financieel beleid

Een verantwoord financieel beleid is voor de VVD de basis voor het totale gemeentelijk beleid. Dit beleid stoelt op een reële sluitende meerjarenbegroting met een gezonde reservepositie, een tijdig opgestelde rekening, een overzichtelijk meerjarenperspectief en tussentijdse rapportages en het tijdig vooraf signaleren van risico's die de financiële stabiliteit van de gemeente bedreigen. De VVD wil zeer behoedzaam omgaan met lastenverhoging.

De begroting moet voldoende buffer hebben om risico's op te vangen en er dient gezorgd te worden voor een passende investeringsruimte. Structurele uitgaven worden met structurele middelen gedekt. Dit geldt óók in crisistijd.

Door decentralisatiemaatregelen wordt veel –gewenst- rijksbeleid gefinancierd door of via de gemeentekas. De VVD vindt dit ongewenst en is van mening dat, indien het rijk taken decentraliseert voldoende middelen ter beschikking moeten worden gesteld. Binnen deze middelen moeten de taken worden uitgevoerd. Indien door decentralisatie van rijkstaken naar de gemeenten, waarbij niet altijd ook één op één de budgetten meegaan, de gemeentelijke financiën onder druk komen te staan, zullen er keuzes gemaakt moeten worden. Hierbij dient prioriteit gegeven te worden aan het uitvoeren van de wettelijke taken.

De VVD is tegen de huidige plannen voor de verbouw van het gemeentehuis.

Personeel en organisatie

De VVD is van mening dat de gemeente er voor de burger is en niet andersom. Daarom dienen de openingstijden van het gemeentekantoor worden aangepast aan de behoeftes van de burger. Het gemeentelijk personeel moet efficiënt werken en met de burger meedenken. Het personeelsbeleid moet economisch en flexibel zijn. De VVD vindt het van belang dat de correspondentie tussen gemeente en inwoners dient te worden gevoerd in begrijpelijk Nederlands of Fries voor de Friestaligen en de brieven moeten tijdig worden beantwoord.

De gemeente extern

Bij nieuwe initiatieven wordt te vaak eerst gekeken waarom iets niet kan. Deze 'nee-cultuur' moet worden vermeden. Als liberale partij waakt de VVD over handhaving van een zo groot mogelijke vrijheid voor de burger. De VVD vindt daarom dat de gemeenteraad terughoudend dient te zijn in zijn verordenende ijver. Die verordeningen die tot stand komen, dienen uitvoerbaar en handhaafbaar te zijn. Kortom: minder regelgeving, minder bureaucratie.

De gemeente intern

De VVD is voor een college dat stoelt op een werkbare meerderheid in de gemeenteraad. Iedere democratische fractie wordt uitgenodigd deel te nemen aan het opstellen van het collegeprogramma. Tevens wordt de burgemeester geraadpleegd vanwege zijn/haar zelfstandige taken. Wij sluiten samenwerking met leden en fracties van fascistische of racistische partijen uit. Democratische rechten gelden echter ook voor deze groeperingen. De VVD zal evenwel in de beoordeling van hun optreden zowel in als buiten de raad, duidelijk maken dat liberale opvattingen zich nimmer verdragen met discriminerende of racistische politiek.

De financiële gevolgen van het collegeprogramma moeten worden doorgerekend; de uitkomsten van de doorrekening worden in het collegeprogramma opgenomen. De gemeenteraad richt zich op het besturen op hoofdlijnen. De VVD acht een slagvaardig dagelijks bestuur gewenst. Delegatie van bevoegdheden aan het college van B&W en mandatering van uitvoeringsbevoegdheden aan ambtenaren worden door ons gestimuleerd. De informatievoorziening aan de raad over het gebruik van delegatie en mandatering dient bij overdracht te worden vastgelegd.

Interactieve beleidsvorming

Teneinde de kloof tussen politiek en burger te dichten, dienen de mogelijkheden die de moderne techniek ons biedt benut te worden. Door interactie tussen politiek en burgers, experts en belanghebbenden zal transparantie en voortvarendheid geboden kunnen worden. Dit kan in aanvulling op (en niet in plaats van) de huidige wijze van plan- en besluitvorming. Doel moet zijn de betrokkenheid van burgers bij de politiek te vergroten en draagvlak te creëren. Rechtstreekse uitzending van de raadsvergaderingen op televisie is er een mooi voorbeeld van.

Klantgerichtheid

De gemeentelijke overheid is er voor de burgers en niet andersom. Daarom dienen processen zich te richten om de burgers te helpen en te ondersteunen. Niet de burgers zich laten aanpassen aan de gemeente, maar de gemeente dient, zoveel mogelijk, open te staan voor suggesties van haar burgers. De gemeente dient klantgericht te zijn. Dit kan zich met name uiten in een betere communicatie met de burgers. Het gebeurt nu nog te vaak dat de gemeente zich verschuilt achter regelgeving en te weinig naar de burgers luistert. Ook betere voorlichting aan burgers over hun rechten en plichten moet beter. Daarom wil de VVD de komende vier jaar gebruiken om de communicatie van de burgers met de overheid te bevorderen. Onbekend maakt onbemind.

Plaats en taak gemeente

De VVD is in beginsel voor een kleinere overheid. De gemeentelijke overheid dient terughoudend te zijn in zaken die inbreuk maken op het persoonlijke domein van mensen. Ook moet ernaar gestreefd worden dat de klantgerichtheid van de gemeente naar haar burgers wordt vergroot. De ambtenaar voert niet alleen de wet uit maar past hem toe ten goede van de burgers.